

احمد فاضل زاده
پژوهشگر

با پیروزی انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، «براندازی» همواره یکی از اصلی ترین سیاست‌های واشنگتن در قبال جمهوری اسلامی به حساب آمده است؛ رویکردی که رهبر معظم انقلاب نیز در سخنان اخیرشان در جمع مردم قم، با اشاره به سند منتشر شده از اقدام‌های دولت کارتر، به تشریح آن پرداختند. اشاره حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، به سندی بود که اخیراً از سوی یک مرکز آمریکایی منتشر شد و روایت متقنی از سیاست‌های آمریکا در قبال نظام نوپای ایران به دست می‌دهد. براساس این سند، حدود ۱۰ ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، جیمی کارتر، رئیس جمهور وقت آمریکا، به سازمان سیا دستور می‌دهد با استفاده از ابزارهای مختلف، برای جایگزین کردن انقلاب اسلامی با یک رژیم همساز با سیاست‌های آمریکا اقدام کند.

این سند که اخیراً از سوی اداره تاریخ وزارت خارجه آمریکا منتشر شده، مربوط به دسامبر ۱۹۷۹، حدود ۱۰ ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی است؛ سندی که از سوی بخش انتشارات این اداره و در قالب کتاب منتشر شده است. اگرچه در این کتاب تصویر اصل سند منتشر نشده، اما محتوای سند، متن تایپ شده براساس اسناد است که با توجه به محدودیت‌ها و قوانین موجود در این کشور برای انتشار اسناد طبقه‌بندی شده، به این صورت منتشر شده است. در این کتاب به مجموعه اسنادی مربوط به حوزه سیاست خارجی آمریکا طی سال‌های ۱۹۷۹ و ۱۹۸۰ اشاره شده که شامل ۳۵۹ سند درباره تحولات این حوزه و دربرگیرنده اطلاعات مهمی پیرامون رویکردهای واشنگتن در قبال موضوع‌های مطرح در عرصه سیاست خارجی این کشور است.

ناتوانی کارتر در مدیریت بحرانی که اشغال لانه جاسوسی این کشور در تهران، برای دولت آمریکا به وجود آورده بود، سبب شد رئیس جمهور وقت آمریکا خود را به سرنگونی جمهوری اسلامی متعهد بدارند. براین اساس، کارتر در همان دسامبر ۱۹۷۹ در یادداشتی به کنگره آمریکا، دستور خود را به سازمان سیا درباره انجام عملیات چندوجهی با هدف تغییر رژیم نوپای ایران به آنان ابلاغ می‌کند.

حادثه طیس و تلاش برای طراحی کودتا (۱۳۵۹)

نجات گروگان‌ها با استفاده از نیروی کماندویی و عناصر ضدانقلابی در داخل کشور به سفارتخانه و وزارت امور خارجه حمله‌ور شده و سپس به مراکز حساس دولتی کشور، این حمله گروگان‌ها نبود، بلکه کودتا برای سرنگونی رژیم ایران، هدف اصلی این عملیات بوده است. در واقع آمریکا قصد داشت تحت پوشش

اشغال سفارت آمریکا در تهران، حذب دولت موقت از صحنه اجرایی کشور، تثبیت پایه‌های قدرت و حاکمیت انقلابیون مذهبی و استمرار ماجرای گروگانگیری و شکست کوشش‌های دیپلماتیک و طرح‌های آمریکا برای آزادسازی جاسوسان خویش، موجب بحرانی بزرگ و اختلاف نظر در دستگاه دیپلماسی آمریکا پیرامون نحوه برخورد با انقلاب و نظام جمهوری اسلامی شد. در این میان شورای امنیت ملی آمریکا به سرپرستی برژینسکی طرفدار اقدامات قاطع نظامی علیه انقلاب اسلامی شد. از دیدگاه مایکل کالیندل از دست‌اندرکاران سابق دستگاه اطلاعاتی آمریکا و همکار روزولت در کودتای ۲۸ مرداد ۳۲ در ایران- نیز هدف از تهاجم طیس، تنها آزادی گروگان‌ها نبود، بلکه کودتا برای سرنگونی رژیم ایران، هدف اصلی این عملیات بوده است. در واقع آمریکا قصد داشت تحت پوشش

کودتای نوزه و حمله به نظام نوپا (۱۳۵۹)

یکی از رویدادهای مهم تاریخ انقلاب اسلامی، کودتای معروف نوزه بود که طرحی برای سرنگونی نظام تازه تأسیس جمهوری اسلامی بود. این کودتا به دلیل آنکه قرار بود از پایگاه هوایی شهید نوزه همدان آغاز شود به کودتای نوزه معروف شد. آژانس جاسوسی آمریکا (سیا) به کودتای نوزه امید زیادی بسته بود و آن را ضربه نهایی و قطعی بر پیکر نظام نوپای جمهوری اسلامی می‌پنداشت و اهمیت آن را بیش از تجاوز نظام صدام ارزیابی می‌کرد. به گفته سران کودتا مدتی بر سر تقدم کودتا یا آغاز جنگ تحمیلی بحث شد و سرانجام بعد از سفر بنی‌عمری به پاریس در اسفندماه، طرح کودتا بر شروع جنگ ارجحیت یافت. این کودتا چنان دقیق طرح‌ریزی شده بود که سیا موفقیت آن را قطعی می‌دانست و حتی اعلامیه‌های پیروزی آن آماده و در منازل

برخی از کودتاچیان آماده بود. طرح این کودتا از جمله تلاش‌هایی بود که سازمان سیا، رژیم بعث عراق، کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس و تعدادی از مخالفین نظام جمهوری اسلامی به طور مشترک آن را طراحی کردند که پیش از دستیابی به هرگونه هدفی، کشف و با شکست روبه‌رو شد.

نگاهی به تلاش‌های ناکام غرب و ایالات متحده در ۴۳ سال گذشته برای تغییر نظام جمهوری اسلامی

دموکرات و جمهوری خواه به دنبال براندازی

تجاوز عراق به ایران (۱۳۵۹)

امریکا در اوایل دهه ۱۹۸۰ توان حمله نظامی موفقیت‌آمیز علیه ایران را نداشت. بدین خاطر در راه رسیدن به یک توان نظامی مناسب نیازمند زمان بود. در نتیجه اولویت را به براندازی جمهوری اسلامی ایران توسط دیگران می‌داد. به این دلیل، وظیفه حمله به ایران را به عراق سپرد. آمریکا که رژیم بعثی عراق را به نیابت خود برای انجام طرح تجاوز گسترده نظامی برگزید؛ مدتی در این اندیشه بود که آیا اول کودتا را انجام دهد یا حمله نظامی را از طریق عراق عملی کند؟ سرانجام، پس از سفر بنی‌عمری به پاریس در اسفندماه ۱۳۵۸، به گفته یکی از سران کودتای نوزه، طرح حمله عراق در «تقدم» قرار گرفت و «تقدم» به کودتا داده شد. اما وقتی این طرح‌ها ناکام ماندند، برنامه ریزی برای حمله عملیاتی شد.

یکی از نویسندگان آمریکایی به نام «سیمون هندرسون» در کتاب خود در این باره می‌نویسد: هدف صدام آن بود که رژیم جدیدی در تهران بر سر کار آورند. این استراتژی بر این تصور استوار بود که مردم ایران به مجرد آنکه ببینند آلت‌ناتیبو دیگری وجود دارد، حکومت اسلامی آیت‌الله خمینی را سرنگون خواهند کرد. تصور صدام از انتخاب ایرانی‌ها نامشخص است، اما احتمالاً وی انتظار داشت که مردم ایران از برخی مخالفین سیاسی لیبرال

که توسط باقی مانده‌های افسران ارتش شاه حمایت می‌شدند، پشتیبانی کنند. «طه یاسین رمضان» معاون نخست وزیر عراق نیز در مصاحبه با روزنامه «الژوره» ارگان حزب بعث، در اواخر دی ماه ۱۳۶۰ گفت: «ما بر این نکته تأکید می‌کنیم که جنگ به پایان نخواهد رسید مگر اینکه رژیم حاکم بر ایران به طور کلی منهدم شود، زیرا اختلافات اساسی بر سر چندصد کیلومتر زمین یا نصف شط العرب و... نیست. بنابراین جنگ با ایران یک جنگ مرزی نیست که بتوان آن را به تعویق انداخت، بلکه در حقیقت یک جنگ سر نوشت است.»

حادثه کوی دانشگاه و تلاش مستقیم برای براندازی (۱۳۷۸)

احمد فاضل زاده
پژوهشگر

احمد فاضل زاده
پژوهشگر

احمد فاضل زاده
پژوهشگر

احمد فاضل زاده
پژوهشگر

روی سیاه فتنه سبز (۱۳۸۸)

احمد فاضل زاده
پژوهشگر

تحریم‌های گسترده علیه ایران (۱۳۵۹- تاکنون)

تحریم‌های گوناگونی در طی دوره‌های مختلف بر کشور ایران تحمیل شده است. ایالات متحده از سال ۱۳۵۸ و شورای امنیت سازمان ملل متحد و اتحادیه اروپا از ۱۳۸۹ ایران را تحت تحریم قرار داده‌اند. همچنین دولت‌هایی به صورت یکجانبه بنا بر اقتضای عضویت در سازمان ملل طبق ماده ۲۵ منشور و جهت تأمین منافع ملی خود که آن را در تبعیت از نظام بین‌الملل دیدند، تحریم‌ها را محدودیت‌هایی را بر ایران اعمال کردند. تحریم‌های اعمال شده بر کشور به دلیل اثرات مستقیم و غیرمستقیم بر شهروندان ایرانی، مغایر با اصول و ارزش‌های عام و جهان‌شمول حقوق بشر است؛ چراکه برخی از اهداف غیرم مشروع همچون بی‌ثبات کردن یک نظام سیاسی برای کسب منافع نامشروع، تهدید به زور یا حتی سرنگونی و براندازی یک دولت قانونی از اهداف اعلام نشده برخی تحریم‌ها بوده است. اعمال چنین تحریم‌هایی غیرم مشروع و غیرقانونی دانسته می‌شود، بویژه توسط مراجعی که صلاحیت چنین کارهایی را ندارند. در زیر ساختار کلی این تحریم‌ها و برخی مصدق آنها آورده شده است.

پرونده هسته‌ای ایران؛ بی‌شک پرونده هسته‌ای ایران، عامل مهمی است که موج جدید تحریم‌ها را بر ضد ایران روان ساخت. در تاریخ ۲۳ مرداد ۸۱ دروغ‌گویی‌های منافقین با بهره بردن از ظرفیت‌های نظام رسانه‌ای استکبار، مجمه سازمان

فعالیت ۱۱ سرویس جاسوسی علیه جمهوری اسلامی (۱۴۰۱)

وقتی جنگ ترکیبی علیه ایران در اکتبر ۲۰۲۲ وارد کانال جدیدی شد که پیش از این برخی فضاها را آن تجربه نشده بود، اتاق‌های فکر خارج از ایران با سرعت وارد لاین جدید اعتراضی شدند و وضعیت فاز اغتشاش و توهم براندازی گرفت. در این اتمسفر فعال ضدایرانی، گستره جنگ رسانه‌ای علیه ایران را طوری بارگذاری کردند که مرزهای آن در شبکه‌های اجتماعی دربرگیری بالایی داشته باشد و هر خبر تبدیل به یک منطقه جنگی شود و ذهنیت مردم را تغییر دهد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، دشمنان همواره صحبت از سقوط نظام جمهوری اسلامی می‌کردند و جان بولتن بحث ساقط شدن ایران را قبل از ۴۰ سالگی انقلاب مطرح کرد و اکنون در ۴۳ سالگی انقلاب، با توطئه اخیر سعی در ایجاد نامی دارند. در جریان اغتشاشات اخیر ۴۷ کشور و ۱۱ سرویس جاسوسی مشارکت فعال داشته‌اند و کشورهایی از جمله عربستان، مصر، ترکیه، امارات و سرویس‌های جاسوسی تمام توان خود را علیه ایران به کار بستند تا کار کشور را یکسره کنند. دشمنان به دنبال بهانه‌ای برای ایجاد اغتشاش بودند که ماجرای مرحومه مهسا امینی باعث موج سواری دشمنان علیه نظام جمهوری اسلامی شد. در اغتشاشات اخیر، سران سیاسی آمریکا و اروپا، رسانه‌های آنان و نیز رسانه‌های فارسی معاند مورد حمایت

همچنین از آن زمان بازرسی کالاهای ارسال شده به ایران از طریق مسیرهای زمینی و دریایی افزایش یافت. تحریم‌های آمریکا بر ضد ایران (تحریم‌های اعمال شده توسط دولت و کنگره ایالات متحده آمریکا)؛ با نگاهی به فهرست تحریم‌های وضع شده از سوی ایالات متحده آمریکا علیه ایران می‌توان دریافت که به‌طور کلی این قوانین به دو دسته تقسیم می‌شوند: تحریم‌هایی که توسط کنگره وضع شده‌اند و تحریم‌هایی که توسط شخص رئیس جمهور وضع شده‌اند و به «فرمان اجرایی» مشهورند. تحریم‌هایی که بر اساس فرمان اجرایی رئیس جمهور وضع شده‌اند، بر حسب اختیاراتی هستند که قانون اختیارات اضطراری اقتصادی (IEEPA) به رئیس جمهور می‌دهد که بر اساس این قانون، رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا می‌تواند هر زمانی که وضعیت اضطراری را در رابطه با یک کشور تشخیص دهد، محدودیت‌هایی را در رابطه با تبادلات اقتصادی با آن کشور اعمال کند. دولت ایالات متحده آمریکا از مارس ۱۹۹۵ از این اختیار در رابطه با جمهوری اسلامی ایران استفاده کرده و چنین وضعیتی را در خصوص تهران اعلام کرد. آمریکا در سال ۱۹۸۰ تحریم‌های اقتصادی وسیعی را در واکنش به تسخیر لانه جاسوسی در تهران علیه ایران وضع نمود. دولت آمریکا پس از آنکه تمامی

راه‌های سیاسی و نظامی ممکن برای واداشتن ایران به آزادسازی جاسوسانش در تهران را تجربه علیه جمهوری اسلامی ایران به کار گرفت و در روز اول خرداد ۱۳۵۹ رسماً آغاز حصر اقتصادی علیه ایران را اعلام نمود. این تحریم تنها تحریم عملی آمریکا بر ضد ایران اسلامی نبود بلکه سرآغازی بر داستان پرفراز و فرود تحریم‌های ایران بود به‌گونه‌ای که در دوره بیل کلینتون، روند تحریم‌های ایران شدت گرفت یعنی در سال ۱۹۹۵، کلینتون رئیس جمهور وقت آمریکا اقدام به وضع تحریم‌هایی کرد که به موجب آن شرکت‌های نفتی آمریکایی از سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز ایران منع شده بودند. همچنین روابط بازرگانی با ایران نیز یک جانبه قطع شد. (تحریم داماتو و ایلس). اما از سال ۲۰۰۱، دوپدید جدید در عرصه سیاست تحریم اقتصادی نمودار شد: نخست، پیدایش و گسترش تحریم اقتصادی علیه افراد و سازمان‌های غیر دولتی؛ دوم، گسترش فرآینده تحریم‌های هوشمند. این تحریم‌ها در ابتدا با هدف تضعیف ایران و به پای میز مذاکره کشاندن ایران درباره دست کشیدن از حقوق اساسی خودش وضع شدند، اما بتدریج که دشمنان جمهوری اسلامی دریافتند که ایران از حقوق خود کوتاه نخواهد آمد، با هدف تنگ‌تر کردن حلقه فشار بر تمامیت نظام و تلاش برای از بین بردن آن وضع شدند.

مهم‌ترین برنامه‌های دشمن برای براندازی

شبهه‌سازی «بروزه فروپاشی شوروی سابق»، «راه‌اندازی درگیری‌های خیابانی با بهره‌گیری از لاین‌ها»، «رفراندوم» و... همگی از جمله سیاست‌هایی بوده است که دولتمردان غربی و آمریکایی برای تغییر نظام سیاسی ایران مورد استفاده قرار داده‌اند. برنامه‌هایی که یک به یک به شکست روبه‌رو شده است اما آیا به واقع تحمل حکومت ایرانی که داعیه‌دار احیای «اسلام سیاسی» است، برای سران جبهه سلطه با هبری ایالات متحده آمریکا شدنی است؟ یقیناً پاسخ منفی است اما شناخت این مسئله که راهکارها و استراتژی‌هایی که از سوی جبهه فوق‌الذکر برای براندازی و تغییر مدل حکومت ایران پیگیری می‌شود، جدای از وظایف جامعه اطلاعاتی کشور مقام زن سازمان ملل تلاش همه جانبه‌ای را در راستای تضعیف نظام جمهوری اسلامی ایران صورت دادند. در عین حال غربی‌ها به سرکردگی آمریکا در راستای اهداف ضد ایرانی خود به حمایت همه جانبه از گروهک‌های ضد انقلاب مانند گروهک تروریستی منافقین، سلطنت‌طلبان و نیز گروهک‌های تجزیه‌طلب مانند کومله، دموکرات و تشکیل هسته‌های خرابکاری و برانداز پرداختند که البته با توجه به رمصد و اقدامات مؤثر اطلاعاتی و امنیتی سازمان‌های اطلاعاتی، انتظامی و نظامی این اقدامات خنثی شدند.

تلاش برای ایجاد بحران‌های کارگری و صنعتی

تلاش برای سازماندهی و استفاده از نافرمانی‌های مدنی و دانشجویی

استفاده از اختلافات درونی میان جریان‌ها و گروه‌های سیاسی

حذف روحانیون و سیاستمداران انقلابی و با سابقه از عرصه سیاست

تماس با نخبگان مایوس برای استفاده از پتانسیل علمی- عملی آنان

تعامل مستقیم و غیر مستقیم با منتقدان فعلی نظام جمهوری اسلامی ایران برای تغییر آنان به مخالف و معاند (بروزه مناقق‌سازی)

استفاده از رسانه‌های خبری، رادیویی و ماهواره‌ای جهت القای نبود آزادی‌های سیاسی و مدنی در ایران

تولید اخبار و اطلاعات جعلی و بدلی توسط رسانه‌های تحت اختیار برای کاهش قدرت تصمیم‌گیری و تمرکز کارگزاران حکومتی در تمامی حوزه‌ها جهت عدم شناخت راهکارهای لازم تقابلی

سرمایه‌گذاری روی قومیت‌های ایرانی و تحریک آنان برای سهم خواهی از حاکمیت و جدایی جغرافیایی از خاک ایران

تضعیف، رخنه، نفوذ و از کاراندازی ستون‌های حمایتی نظام جمهوری اسلامی ایران همانند نهادهای نظامی، انتظامی و جامعه اطلاعاتی کشور.